

TALOUSARVION 2024 VALMISTELUOHJE**Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2026
Talousarvion valmistelun aikataulu**

Talousarvion kehityksen hyväksyminen, kh	ma 21.8.
Valtion budjettiriihi	ti-ke 19. – 20.9.
Elinvoima- ja omistajaohjausjaosto - tytäryhteisöjen kuuleminen, ohjeet ta-valmisteluun	
Lautakuntien esitykset RD:ssa	pe 6.10.
Tytäryhteisöjen ta-esitykset	pe 6.10.
Valtion talousarvioehdotuksen 2024 julkistus	ma 9.10.
Valtuustoseminaari	vahvistuu myöh.
Tytäryhteisöjen ta-esitykset elinvoima- ja omistajaohjausjaostolle	pe 27.10.
Kiinteistöveroeroerosenttien vahvistaminen, kaupunginvaltuusto	ma 30.10.
Sisäiset erät kirjanpitoon	ti 31.10.
Kaupunkirakennepalvelut, investoinnit ta-esittely kh:lle	ma 6.11.
Hyvinvointipalvelut, hallintopalvelut sekä talousarvion kokonaistilanne, ta-esittely kh:lle	ma 20.11.
Kaupunginhallituksen talousarviokäsittely	ma 4.12.
Kaupunginvaltuuston talousarviokäsittely	ma 11.12.

Raami palvelualueittain

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 21.8.2023 § 164 hyväksynyt talousarvion ulkoisen nettoraamin vuodelle 2024 palvelualuekohtaisesti:

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

TALOUSARVIOKEHYS 2024

1 000 €

TALOUSARVION TOIMIELIN	TA 2023	Lisäykset /ähennykse	Pohja TA 2024	%- korotus	TA-kehys 2 024	TA-kehys 2024 sis- sästäö- velvoitteen
				2,5 %		
Hallintopalvelut	4 187	50	4 237	105	4 341	4 254
Hallintopalvelut	4 187	50				
Työllisyyspalvelut		30				
Työmarkkinatuen kuntaosuus		20				
Hyvinvointipalvelut	9 178	0	9 178	229	9 408	9 340
Kaupunkirakennepalvelut	1 581	0	1 581	40	1 621	1 582
Yhteensä	14 946	50	14 996	374	15 370	15 175

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde) • Puh.+358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

ULKOINEN TULOSLASKELMA 2024

1 000 €

1 000 e	TA-KEHYS		
	TP 2022	TA 2023	2024
Toimintakate	-47 306	-14 946	-15 175
Verot	22 549	12 431	12 097
*Kunnallisvero	19 181	9 540	9 490
* Kiinteistövero	1 576	1 750	1 651
*Osuus yhteisöveron tuotosta	1 792	1 141	956
Valtionosuudet	24 284	4 306	2 947
*Peruspalvelujen valtionosuus	14 199	-228	871
* Verotuloihin perustuva valtionosuuden ta	6 521	3 787	4 135
*Opetus- ja kultt.t. muu vo	-553	-511	-396
*Veromenetysten kompensatiot	4 116	1 258	1 277
*Muutosrajoitin		0	-1 540
*Siirtymätasaus		0	-1 118
* Yleinen leikkaus			-188
* Takaisinperintä v 2023			-94
Rahoitustulot ja -menot	-3 938	538	1 600
Korkotulot	49	37	200
Muut rahoitustulot	1 949	1 730	2 000
Korkomenot	-75	-250	-500
Muut rahoitusmenot	-5 861	-978	-100
Vuosikate	-4 411	2 330	1 469
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 358	-2 404	-2 336
Arvonalentumiset	-375		
Tilikauden tulos	-7 144	-74	-867
Poistoeron lisäys (-) vähennys (+)	-707	47	67
Varausten muutos	1 000		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-6 851	-27	-800

Talousarvion tulo- ja menoperusteita
Valtionosuudet

Valtionosuuksien rakenne muuttuu johtuen sosiaali- ja terveystalouden siirtymisestä hyvinvointialueiden järjestämäksi. Sote-kulut jäävät pois kuntien budjeteista ja näin ollen myös niihin kohdistuneet valtionosuudet.

Valtionosuusarvio perustuu Valtiovarainministeriön 11.8.2023 viimeksi päivittämään ennakkolliseen tietoon valtionosuuksista.

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihe) • Puh. +358 44 755 9515

 kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet lasketaan tässä vaiheessa vuoden 2023 tason mukaan.

Ennakolliset valtionosuuslaskelmat tarkentuvat syksyn kuluessa.

Verotulot

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon sekä omien ennustemallien mukaisesti.

Henkilöstömenot

Kunta-alan uusi sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2022 kustannukset nousivat keskimäärin 1,76 prosenttia. Vuonna 2023 nousua oli vähintään keskimäärin 3,05 prosenttia ja vuonna 2024 vähintään keskimäärin 3,11 prosenttia.

Budjetoinnin pohjatietoihin vuodelle 2024 on viety palkkajärjestelmästä ajettavat henkilöstön palkat (vakinaiset, opettajat, määräaikaiset ja tuntipalkat) elokuulta 2023. Palvelualueiden tulee tarkistaa palkat henkilöittäin. Budjetoitiohjelman muihin palkkoihin tallennetaan sijaiset, tilapäiset, kokouspalkkiot, palkkatuetut, erilliskorvaukset.

Keva on laskenut arvion (2.6.2023) vuoden 2024 työnantajakohtaisesta palkkaperusteisesta eläkemaksusta. Lopullinen palkkaperusteinen eläkemaksu vuodelle 2024 vahvistetaan joulukuussa 2023 ja se voi poiketa nyt julkaistusta arviosta.

Palkkaperusteinen eläkevakuutusmaksu vuodelle 2024, sisältää myös työntekijän eläkemaksun ja työkyvyttömyyseläkemaksun, on 24,40 %. Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijän eläkemaksun. Työntekijän eläkemaksua ei laskuteta erikseen, vaan se sisältyy palkkaperusteiseen eläkemaksuun. Työntekijän eläkemaksu alle 53-vuotiailla ja 63 vuotta täyttäneillä on 7,15 % ja 53-62 -vuotiailla 8,65 %.

Laskennallinen työnantajan eläkemaksu on 24,4 % palkoista.

Budjetti-ohjelma laskee työnantajalle palkoista aiheutuvat sivukulut automaattisesti.

Sosiaalivakuutusmaksut vuodelle 2024

Sivukulu	2023	2024
Työnantajan sosiaaliturvamaksu	1,53 %	1,53 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,5 %	0,5 %
Työttömyysvakuutusmaksu	2,05 %	2,06 %
KuEL-maksut	17,03 %	16,65 %
VaEL-maksut	20,1 %	17,69 %

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihe) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Eläkemenoperusteinen maksu poistui vuonna 2022. Kunnat ovat maksavat tasausmaksua vuoden 2023 alusta lukien.

Investoinnit

Lautakuntien talousarvioesitysten tulee sisältää myös investointeja koskeva esitys ja käsitellä se yhtä aikaa käyttötalouden talousarvioesityksen kanssa. Investointiosassa on esitettävä, mihin määräraha on tarkoitus käyttää ja lähtökohta on taloussuunnitelmassa olevat investoinnit. Talousarviota laadittaessa on huomioitava, että investointiosaan tulee yli 8 500 euron suuruiset hankinnat.

Investoinnin hankintamenoon ei voida kirjata

- investointi- tai korjaustarpeen selvitystä
- koulutusmenoja
- vanhan hyödykkeen purkamismenoja
- kaatopaikan jälkihoitoon liittyviä menoja, maa-alueiden puhdistamiskuluja
- vähäisiä hankintoja (pienhankintaraja)
- palautettavia liittymismaksuja (saamisiin)
- toiselle yhteisölle rakennettavia hyödykkeitä (vaihto-omaisuutta tai saamista)
- lyhytvaikutteisia menoja.

Perusparannusmeno

Perusparannusmeno voidaan joko lisätä hyödykkeen poistamattomaan hankintamenoon tai kirjata erilliseksi hyödykkeeksi, jolle määritellään oma poistosuunnitelma.

Investointiosaan kirjattavia perusparannusmenoja ovat menot, jotka parantavat hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskykyä alkuperäistä suuremmaksi.

- hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja hyödykkeen tuotantokapasiteetin kasvu
- suoritteiden laadun merkittävä parantuminen
- tuotantoprosessin kustannusten merkittävä vähentyminen.
- Korjaus- ja huoltomenot, joiden seurauksena hyödykkeen tulontuottamiskyky tai käyttö palvelutuotannossa voidaan säilyttää

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

ennallaan (tai palauttaa ennalleen), kirjataan yleensä syntymistilikauden kuluksi.

- Ensikertainen kalustaminen uudisrakentamisen tai perusparannuksen yhteydessä; lähtökohtaisesti koko kalusto voitaneen aktivoida koneisiin ja kalustoon, vaikka yksittäinen hyödyke ei täyttäisikään aktivoinnin edellytyksiä.

Muuta investoinneista

- Palvelualueen vuosittaiset kalustohankinnat eri toimipisteisiin voivat ylittää pienhankintarajan, mutta jos yksittäisen toimipisteen hankinta ei ylitä, se tulee kirjata kuluksi (sama käytäntö tulee olla kaikilla palvelualueilla).
- Kulutushyödykkeitä (askartelutarvikkeet, koulutarvikkeet, kemikaalit jne.) ei tule koskaan aktivoida taseeseen
- Astiat, lelut tms. ovat rajatapauksia.

Investointeja koskeva esitys tallennetaan myös RD-budjetointiohjelmaan.

Muuta

Talousarvio laaditaan aiemmilta vuosilta tutulla ohjelmalla; RD-budjetointiohjelmalla.

Tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon konsernistrategian mukaiset strategiset valinnat palveluittain. Tavoitteiden tulee tukea näitä strategisia linjauksia, joissa kaupungin on onnistuttava.

Tavoitteiden asetantaan on kiinnitettävä huomiota. Tavoite ei ole se, että todetaan, mitä palvelualueella tehdään. Tavoitteen on oltava tavoitteellinen, mutta saavutettavissa oleva ja sitä on voitava mitata.

Kaikki muutokset palvelutuotannossa on syytä kertoa valtuustolle saakka.

Talouspalvelut syöttää poistojen tilille luvut keskitetysti, joten älkää muuttako poistot-tilin lukua.

Talousarvioehdotukset tulee valmistella yllä olevan aikataulun mukaisesti. Ohjetta täydennetään ja täsmennetään syksyn mittaan sitä mukaa, kun uutta tarkentavaa tietoa saadaan mm. tarkennukset verotulo- ja valtionosuusennusteisiin.

HALLINTOPALVELUT

Taloushallinto

TAVOITTEET TALOUSARVIOSSA JA – TALOUSSUUNNITELMASSA

Talousarviossa esitetään tavoitteet mielellään tunnuslukuina, jolloin ne ovat konkreettisia, mitattavia ja niiden toteutumista on helppo seurata. Nämä kootaan taulukkoon, jossa vertailutietoina on viimeisin tilinpäätöstieto, meneillään oleva talousarviovuosi ja siitä eteenpäin vuosittainen kehitys suunnittelukaudella.

Sanalliset tavoitteet kirjoitetaan myös taulukkomuotoon. Tavoite on asetettava niin, että sen saavuttaminen voidaan yksiselitteisesti todeta ja sen toteutumiseen palvelualue voi itse vaikuttaa.

Toiminnalliset tavoitteet

Valtuusto päättää talousarviossa ja – suunnitelmassa kullekin palvelualueelle toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Tavoitteet asetetaan tuloksille, joilla tarkoitetaan suoritteita ja niiden vaikutuksia. Jos tuloksia ei voida riittävän tarkasti määrittää, ovat tavoitteiden kohteina tuloksellisuuden osatekijät: tuotannontekijät, tuotantoprosessi, suoritteet, vaikutukset.

Valtuuston hyväksymien tavoitteiden tulisi täyttää seuraavat edellytykset:

- Tavoitteita asetetaan kaupunkilaisten kannalta merkittävälle palveluille.
- Tavoitteilla on toimintaa ohjaava merkitys.
- Tavoitteilla on vuositasolla yhteys resursseihin.
- Palvelualueella on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa tavoitteen saavuttamiseen.
- Tavoite on todennettavissa. Todentamiseen tarvitaan tavoitteita kuvaavia mittareita. Sanallisenkin tavoitteen toteutumista on voitava arvioida.
- Toiminnan kuvaus ei ole tavoite. (esim. Ympäristönsuojelusihteerin palveluja myydään Polvijärven kunnalle. Ei tavoite vaan jo vakiintunutta toimintaa).

Toiminnalle ja taloudelle asetettavia tavoitteita ja niiden saavuttamista kuvataan ja arvioidaan mittareiden ja tunnuslukujen avulla.

Mittari on laskentasääntö, jolla kohteen määrä mitataan (esim. opetustunteja/oppilas) ja tunnusluku on se mittarin arvo, joka laskentasäännöllä saadaan. Vertailutiedot ja tavoitteet esitetään juuri tunnuslukuina.

Outokunnan kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihe) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Hyvän mittarin edellytykset:

- Yksinkertainen ja helppotajuinen eikä mittaaminen vie liikaa aikaa tai työpanosta.
- Yhdessä hyväksytty ja samalla tavoin ymmärretty.
- Riittävän tarkka ja kuvaa tulosta sekä painottaa keskeisimpiä tehtäväalueita.
- Haastava, jolloin saavuttaminen vaatii kykyjen käyttöä.
- Joustava niin, että se uudistuu ja tarkentuu olosuhteiden muuttuessa.
- Asianomaisen tulosalueen vaikuttavissa oleva.

Taloudellisuudelle asetettavat tavoitteet

Taloudellisuus on kustannusten ja suoritteiden suhde. Taloudellisuus on pyrkimystä tuottaa suoritteet mahdollisimman alhaisin kustannuksin tai tietyillä kustannuksilla mahdollisimman paljon suoritteita.

Taloudellisuuden tunnusluvun laskentakaava on:

$\frac{\text{Kustannukset (hinta x määrä)}}{\text{Suoritteet}}$

Esim. €/hoitopäivä, €/oppilas, €/tiekilometri jne.

Tuottavuudelle asetettavat tavoitteet

Tuottavuus (tehokkuus) on suoritteiden (tuotosten) ja tuotannontekijöiden (panosten) suhde. Suhdeluku ei sinällään kerro, onko tuottavuus hyvää vai huonoa. Sen arviointi edellyttää aina vertailua eri ajanjaksojen, yksiköiden tai toimintojen välillä. Tuottavuutta parannetaan joko lisäämällä suoritteiden määrää tai vähentämällä tuotannontekijöiden määrää.

Outokunnan kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihe) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Tuottavuuden laskentakaava on:

$$\frac{\text{Suoritteet}}{\text{Tuotannontekijät}}$$

Esim. €/hoitaja, lapsia/henkilökuntamäärä, hoitopäiviä/henkilökunta, käyttöaste (toteutunut/maksimikapasiteetti) jne.

Vaikuttavuudelle asetettavat tavoitteet

Vaikuttavuutta osoittaa palvelutuotannon kyky tyydyttää kuntalaisten tarpeet eli aikaansaadut vaikutukset kansalaisten tarpeiden tyydytykselle. Vaikuttavuutta on myös kaupungin itselleen asettamien tavoitteiden saavuttamisen aste. Tavoiteasettelussa lähtökohtana on kaupunkilaisten näkökulma eli miten palvelut tyydyttävät heidän tarpeensa.

Vaikuttavuuteen luetaan palvelutaso, palvelukyky, palvelujen laatu, riittävyys, saatavuus jne. Vaikuttavuuden mittaaminen on usein vaikeampaa kuin taloudellisuuden tai tehokkuuden mittaaminen. Vaikuttavuudelle on kuitenkin asetettava tavoitteita, koska muuten tarkastelu jää kapea-alaiseksi.

Esim: palvelun saatavuus; jonojen pituus, odotusajat, käsittelyajat, lähtöajat jne., asiakastyytyväisyys; % asiakkaista jne.

SISÄISET ERÄT

Sisäiset erät tulee ilmoittaa maksajille ja kirjanpitopäällikölle 31.10.2023 mennessä. Silloin pitää olla tietona

- sisäiset vuokrat
- sisäiset henkilöstöpalvelut
- sisäiset laskentapalvelut
- sisäiset hallintopalvelut
- sisäiset asiakaspalvelut
- sisäiset ateriakustannukset
- sisäiset siivouspalvelut
- sisäiset kuljetuspalvelut
- sisäiset jätteen kuljetus ja käsittelymaksut
- sisäiset jätevesimaksut, sisäiset vesimaksut

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

- palvelualueiden hallinto
- muut sisäiset myyntipalvelut ja
- muut sisäiset palvelumaksut jne.

Sisäisiin eriin tulevat Meitan laskuttamat ict-palvelut kirjataan kustannuspaikalle 1124, ict-tuki. Kyseinen kustannuspaikka jaetaan muille kustannuspaikoille sisäisenä kulueränä.

Sisäisten erien Excel-lomakkeet löytyvät Teams-kansiosta Taloushallinto-Talousarvio-Talousarvio 2024-Sisäiset.

Jokaisesta sisäisestä erästä on oma Excel-lomake, jossa on yksi tulokohta Excel-rivien ensimmäisenä. Tuotot merkitään Exceliin miinus (-) merkkisenä ja kulut ilman etumerkkiä. Tarkistakaa tallentaessanne, että Excelissä on oikeat kustannuspaikat, jonne kulu on menossa ja tarvittaessa korjatkaa.

Sisäiset erät nostavat yksikköhintoja. Koska sisäiset erät eivät ole vielä tiedossa lautakuntien käsitellessä talousarviota, yksikköhinnat tarkistetaan sisäisten erien laskennan jälkeen.

Sisäisen laskutuksen ohjeistus löytyy Talousarvion valmistelun kansioista.

Outokummun kaupunki, hallintopalvelut

Kaupungintalo, Hovilankatu 2 • PL 47, 83501 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde) • Puh. +358 44 755 9515

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi